

จิตสำนึก จิตสำนึก และจิตสำนึก

มีคนจำนวนไม่น้อยเห็นว่าแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ที่เกี่ยวกับบรรษัทภิบาลที่นั่นเป็นเพียงรูปแบบ (Form) ปฏิบัติแล้วทำให้องค์กรมีผลประกอบการดีจริงหรือ มีแล้วแสดงถึงการทำธุรกิจโปร่งใส เป็นธรรมจริงหรือ เช่น มีโครงสร้างกรรมการที่ดี เหมาะสม มีกรรมการอิสระมากกว่าครึ่ง มีการกำหนดการประชุมล่วงหน้าถึงปีเพื่อส่งเสริมและเปิดโอกาสให้กรรมการทุกคนสามารถเข้าประชุมได้ทุกครั้ง มีแล้วยืนยันได้หรือไม่ว่ากรรมการจะทำหน้าที่โดยอิสระได้จริงหรือ แม้กรรมการเข้าประชุมทุกครั้ง แล้วจะทำหน้าที่มีประสิทธิภาพ เติบโตความสามารถ หรือเป็นประโยชน์แก่องค์กรได้จริงหรือไม่

นี่เป็นเพียงรูปแบบตัวอย่างเพียงน้อยนิดที่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวของบรรษัทภิบาลวิพากษ์วิจารณ์อยู่ตลอดเวลาว่า สุดท้ายอยู่ที่ผู้ปฏิบัติมากกว่าอยู่ที่รูปแบบ หรืออยู่ที่สาระที่เกิดจากผู้ปฏิบัติหรือกรรมการว่า ผลที่ได้จากการทำหน้าที่สะท้อนถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มการมีจริยธรรมหรือไม่ คำๆ หนึ่งที่คนมักใช้สะท้อนเจตนาการกระทำคือ “จิตสำนึก”

“จิตสำนึก” เป็นสิ่งที่มีอยู่ในจิตใจของแต่ละบุคคล การสร้างบรรษัทภิบาลที่ดีจึงต้องมีการสร้างวินัยที่ดีในตัวผู้เกี่ยวข้อง (Self Discipline) หรือสร้างและปลูกฝังจิตสำนึกที่ดี เครื่องมือสร้างบรรษัทภิบาลที่ดีคือ การกำหนดแนวปฏิบัติของผู้เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นกรรมการ ผู้บริหาร หรือพนักงานที่มีเนื้อหาสะท้อนถึงความมีคุณธรรม ใช้วิจารณ์ญาณหรือดุลยพินิจโดยยึดถือความถูกต้องเป็นหลัก แต่ควรกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร แนวปฏิบัติดังกล่าวนิยมเรียกว่า จรรยาบรรณ

การปฏิบัติให้มีความถูกต้อง มีคุณธรรม ขึ้นอยู่กับจิตสำนึกของแต่ละบุคคล เราเคยยกตัวอย่างของผู้ปฏิบัติที่มีจิตสำนึกบกพร่องอยู่บ่อยๆ วันนี้ขอเล่าเรื่องราวที่อ่านพบมาว่าน่าจะเป็นกรณีแบบอย่างของจิตสำนึกที่ดี ที่ควรยึดถือสัก 2-3 เรื่อง แม้จะเป็นเรื่องเก่าแก่ไปบ้าง แต่มันใจว่าใช้ได้กับทุกยุคทุกสมัย

เรื่องแรกมีว่า ในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกเมื่อปี ค.ศ. 1928 ประเทศ

กรีซมีชายเดี่ยว นายเฮนรี เพียร์ซ (Henry Pearce) นักกรีซจากประเทศออสเตรเลียขณะที่นำหน้านักกีฬาอื่นๆ อยู่ๆ ก็มีฝูงเปิดและลูกเปิดว่ายน้ำเรียงแถวเป็นหน้ากระดานขวางอยู่ด้านหน้า นายเพียร์ซชะลอฝีพายทันที มันใจว่าถ้าจำต่อไปต้องตัดแถวฝูงเปิดและใบพายมีโอกาสพาดลูกเปิดจนน้ำตายหลายตัวแน่ๆ หยุดรอนลีมคู่แข่งไปหมด เมื่อฝูงเปิดผ่านไป จึงเร่งกรีซอย่างอิมมอกอิมใจสุดท้ายก็ยังชนะเลิศอยู่ดี

เรื่องถัดไปเป็นการแข่งขันพายเรือคายัก (Kayak) หมู่มาราธอนชิงแชมป์โลกที่เมืองโคเปนเฮเกน (Copenhagen) ประเทศเดนมาร์ก ระหว่างแข่งขันปรากฏว่า ทีมนักจ้ำเดนมาร์กนำหน้าคู่แข่งอื่นอยู่ๆ เรือก็เกิดเหตุขัดข้อง ทีมอังกฤษซึ่งตามมาติดๆ เป็นที่สอง รีบเข้าช่วยเหลือแก้ไขให้ทีมเดนมาร์กจนสามารถแข่งขันต่อ แข่งขันอยู่เกือบ 3 ชั่วโมง ปรากฏว่าทีมเดนมาร์กชนะเลิศ โดยชนะทีมอังกฤษไปเพียง 1 วินาที วันต่อมา The Wall Street Journal กลับลงข่าวใหญ่โตให้ทีมอังกฤษว่าเป็นทีมชนะใจคนดูและประชาชนอย่างล้นหลาม ยกย่องเป็นนักกีฬาเกียรติยศ และสุดท้ายทีมอังกฤษได้รับรางวัล Pierre de Coubertin International Fair Play Trophy เป็นถ้วยเกียรติยศที่ยกย่องนักกีฬาที่มีน้ำใจนักกีฬาอดเยี่ยมของโลก

เรื่องสุดท้ายเป็นเรื่องใกล้ตัวใกล้เรื่องบรรษัทภิบาลจริงๆ ในการประชุมคณะกรรมการของบริษัทจดทะเบียนแห่งหนึ่ง วาระการประชุมที่สำคัญวาระหนึ่งคือ การพิจารณาหารื้อเรื่องรางวัลค่าตอบแทนแก่คณะกรรมการและผู้บริหาร ที่สำคัญเพราะผลประกอบการปีนี้มีกำไรดีหลังจากที่ขาดทุนมาหลายปีและไม่ได้จ่ายโบนัสให้กรรมการ ระหว่างการประชุมมีกรรมการท่านหนึ่งเสนอว่า ปีนี้ควรจ่ายโบนัสกรรมการให้มากสมน้ำสมเนื้อกับที่ช่วยกันปลุกปั้นจนมีกำไร ประธานกรรมการบริหารซึ่งเป็นทั้งผู้ถือหุ้นใหญ่ กรรมการและผู้บริหารกลับมีความเห็นว่า ควรพิจารณาจ่ายปันผลให้ผู้ถือหุ้น ซึ่งมีผู้ถือหุ้นบุคคลภายนอกถึงประมาณ 40% ให้สมน้ำสมเนื้อก่อนเพราะไม่ได้รับปันผลมาหลายปี

กรรมการท่านแรกให้ความเห็นว่า ที่ต้องการให้ความสำคัญเพราะคณะกรรมการและผู้บริหารต้องลงแรงเหนื่อยยากบริษัทจึงมีกำไร ประธานกรรมการบริหารชี้แจงว่า ที่ธุรกิจดำเนินอยู่ได้เพราะอาศัยเงินทุนของผู้ถือหุ้น ถ้าขาดเงินทุนโอกาสฟื้นตัวจนมีกำไรคงเป็นไปได้ยาก อีกประการหนึ่งที่ขาดทุนมาหลายปี ฝีมือของเราเราก็มีส่วน เพราะคู่แข่งในธุรกิจเดียวกับเราขาดทุนเหมือนกัน แต่ฟื้นตัวเร็วกว่า มีกำไรก่อนเรามาเป็นปีแล้ว ท่านผู้อ่านพิจารณาเอาเองนะครับว่าทำไมกรรมการ 2 ท่านจึงคิดแตกต่างกัน

ทั้ง 3 เรื่องข้างต้นน่าจะเป็นตัวอย่างของจิตสำนึกที่ดีๆ ของผู้ปฏิบัติ ถ้านักกีฬา 2 เรื่องแรกมาเป็นผู้บริหารธุรกิจ น่าจะเป็นผู้บริหารที่มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสีย และต่อสังคม ไม่ใช่ความได้เปรียบทำลายคู่แข่งโดยไม่คำนึงถึงกฎหมายและคุณธรรม เรื่องสุดท้ายชี้ให้เห็นว่า บริษัทที่นำค่านิยมด้วยถ้าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหุ้นบ้านเรามีทัศนคติและจิตสำนึกที่ดีแบบนี้ทุกบริษัท ตลาดหุ้นน่าจะดูอบอุ่นและสดใส ใจให้ผู้มีเงินออมใส่เงินมาลงทุนมากขึ้น ผู้ถือหุ้นและตลาดหุ้นจะได้เจริญๆ ไปด้วยกันตลอดกาลนานๆ นะครับ M&V